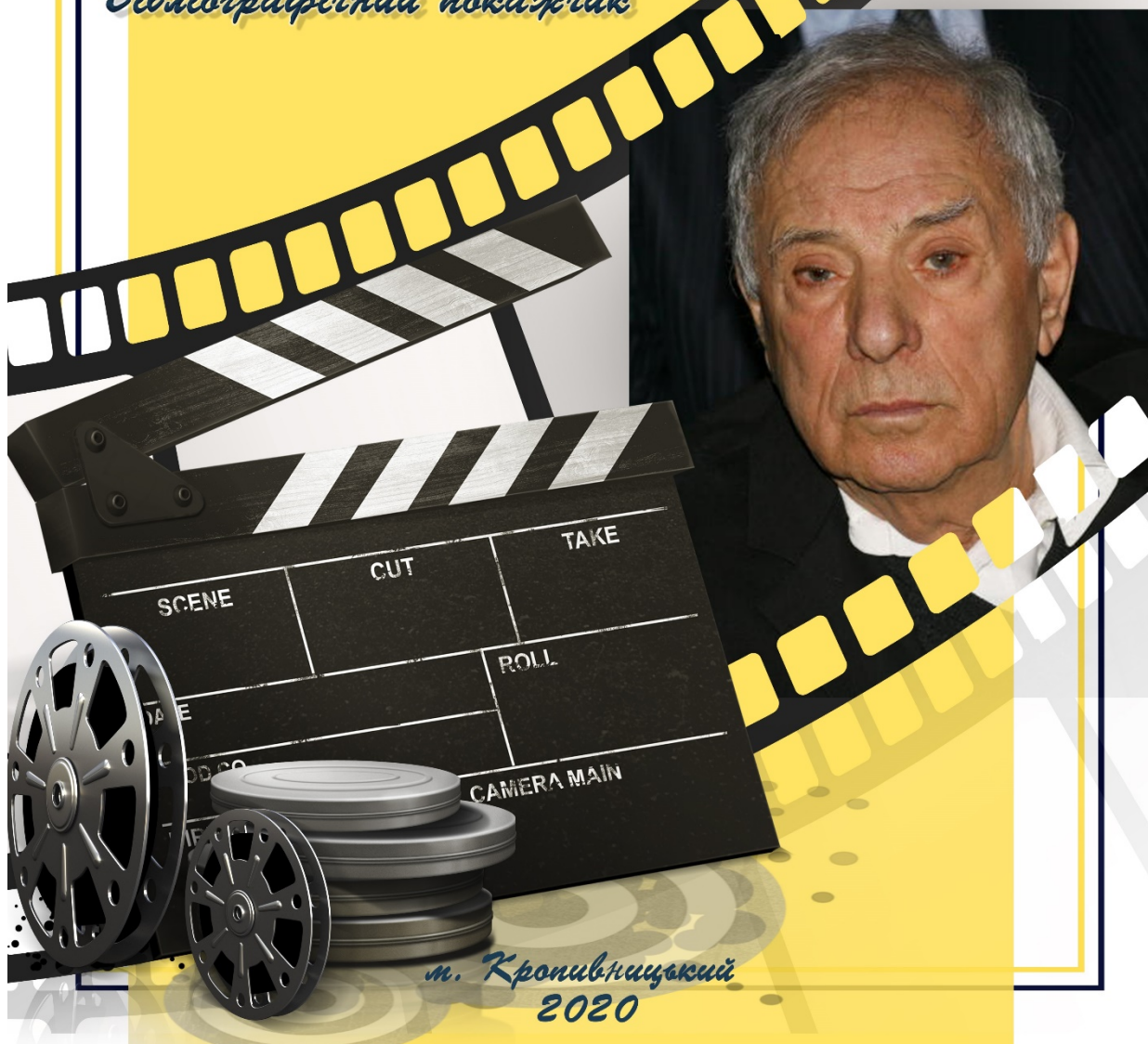

*Департамент культури та культурної спадщини
Кіровоградської обласної державної адміністрації.
Обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Д.І. Чижевського*

*Кіноромантика
Петра
Модоровського
Бібліографічний покажчик*

*м. Кропивницький
2020*

016:791.63-051(477)«19/20»

К 41

Кіноромантика Петра Тодоровського : бібліографічний покажчик / Департамент культури та культурної спадщини Кіровоградської обласної державної адміністрації; Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського; укл. Н. П. Андрійченко, І. В. Ритар, Н. В. Бульба; ред. Н. Ф. Калашнікова; відп. за вип. Є. Г. Літвінова. – Кропивницький, 2020. – 33 с. : фото.

Бібліографічний покажчик представляє друковані видання з фондів ОУНБ ім. Д. І. Чижевського (книжкові і періодичні) та електронні ресурси, які розкривають окремі сторінки біографії та кінематографічної творчості уродженця міста Бобринця Кіровоградської області, відомого кінорежисера, оператора, сценариста, композитора, актора Петра Юхимовича Тодоровського.

Покажчик буде цікавим та корисним широкому колу читачів, краєзнавцям, бібліотечним працівникам, поціновувачам кіномистецтва.

Укладачі: Андрійченко Н. П.

Ритар І. В.

Бульба Н.В.

Редактор: Калашнікова Н. Ф.

Відповідальна за випуск: Літвінова Є. Г.

Зміст

Від упорядників.....	4
Передмова.....	5
I. Лінії життя.....	8
II. Кіно. Талановито і чесно.....	10
III. Від першої особи.....	13
IV. Пропам'ятні слова.....	14
V. Web-ресурси.....	16
Іменний покажчик.....	20
Додатки.....	22

Від упорядників

Створюючи цей бібліографічний покажчик, його укладачі мали на меті зібрати і впорядкувати інформацію про окремі сторінки біографії та творчості уродженця м. Бобринця Кіровоградської області, відомого кінорежисера, оператора, кіносценариста, композитора, актора Петра Юхимовича Тодоровського. Одного разу, в юності, зачарувавшись процесом операторської роботи, Тодоровський назавжди поєднав своє життя і світобачення з кінематографом. Він був режисер з притаманною йому неповторною індивідуальністю, з умінням знімати справжнє, добре кіно для глядача. Картини Петра Юхимовича неодноразово були відзначені престижними преміями, зібрали чимало схвальних відгуків від кінокритиків та колег по професійному цеху.

Видання містить джерела публікацій книг та періодичних видань українською та російською мовами з фондів Обласної універсальної наукової бібліотеки імені Дмитра Чижевського, що надруковані у всеукраїнській та місцевій пресі, а також електронні ресурси. Інформація про видання подається мовою публікації, зберігаються орфографічні норми оригіналу. Бібліографію в покажчику згруповано у п'яти розділах. Життєвий шлях і професійна творча діяльність видатного земляка розкриті в розділах «Лінії життя» та «Кіно. Талановито і чесно». У частині «Від першої особи» подані інтерв'ю з Петром Тодоровським та публікації метра кіно. Розділ «Пропам'ятні слова» – це данина пам'яті знаному кінорежисеру, кінооператору, сценаристу і композитору. У «Web-ресурсах» вміщено інтернет-джерела, присвячені особистості Петра Тодоровського. Матеріали у розділах впорядковано за алфавітом прізвищ авторів і назв публікацій. Як передмову до видання використано статтю поета і публіциста Романа Любарського, яка дає змогу краще зрозуміти цю непересічну особистість.

Бібліографічні записи розміщені за наскрізною нумерацією. Загальна їх кількість становить 104 позиції. Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено у відповідності з чинними Державними стандартами України в бібліотечній справі: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006, ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 та ДСТУ 3582:2013. Довідковий апарат видання складається із статті упорядників та іменного покажчика. В іменному покажчику відображені прізвища авторів, співавторів, упорядників публікацій про П. Ю. Тодоровського та ін., які зустрічаються в бібліотечному описі та анотаціях, поданих в абетковому порядку. У додатках вміщено фільмографію Петра Тодоровського та фотоархів.

Електронну версію покажчика розміщено на вебсайті Кіровоградської ОУНБ ім. Д. І. Чижевського за адресою: <http://library.kr.ua/bibliograph/>.

Покажчик розрахований на широкий загаль громадської спільноти, що цікавиться життям і кінематографічною творчістю П. Ю. Тодоровського – людини безмежної чарівливості і таланту, цілком і повністю відданої творенню його Величності Кіно.

Передмова

Петро Тодоровський: *«Важливо, щоб у тебе був хороший нульовий цикл».*

Нещодавно пішов з життя наш земляк, режисер, сценарист, оператор, композитор, актор, народний артист РРФСР, заслужений діяч мистецтв УРСР Петро Тодоровський.

Якось він сказав: «Коли будують будинок, у нього є «нульовий цикл». Фундамент. Важливо, щоб у тебе був хороший «нульовий цикл», який закладається в дитинстві».

Його довгий і плідний життєвий шлях почався в Бобринці. І більша частина цього шляху не була устелена пелюстками троянд чи лавром. Вже в поважному віці Петро Юхимович згадував: «Я знаю, що означає голод. У 1932-му я вибирав з віника пупиришки, товк їх з гнилим буряком. Називалось це «матарженики». Попри тяготи життя, Юхим Гильевич Тодоровський та особливо мати Розалія Цалівна Островська приділяли увагу вихованню сина, навчали музиці. «Все, що в мені є хорошого, йде від матері» – любив говорити Петро Юхимович.

У червні 1941 року він закінчив дев'ятий клас Бобринецької середньої школи № 1. А вже в серпні разом з батьками евакуювався в Сталінград, де працював розвантажувачем вугілля на електростанції. Ось що він згадував про перші дні війни: «Війна йшла, а ми поводитись так, як ніби ніякої війни немає. Але раптом в 50 кілометрах від нашого містечка був скинутий величезний десант, і стало ясно, що треба тікати. Була паніка. І ми тікали в чому були... Це був довгий шлях: від Бобринця до Запоріжжя, від Запоріжжя до Сталінграда».

І вже в листопаді через наступ німців сім'ї знову довелось тікати. Петро майже два роки працював у колгоспі села Шишки Краснокутського району Саратовської області. А влітку 1943-го, коли війна була у самому розпалі, став курсантом Саратовського військово-піхотного училища. У 1944 році командиром взводу був направлений на фронт і у складі 93-го стрілецького полку 76-ої стрілецької дивізії 47-ої армії Першого Білоруського фронту дійшов фронтовими дорогами до Ельби. Двічі був поранений, нагороджений орденами Вітчизняної війни I і II ступенів, медалями. Після війни до 1949 року служив офіцером у військовому гарнізоні під Костромою.

Приблизно того ж року лейтенант Тодоровський, який прекрасно грав на акордеоні, був направлений... в Московську консерваторію... Але інтуїція підказала, що це не його талант, він спробував вступити у ВДІК на операторський факультет. І поступив.

Рішення стати оператором не було випадковим, цей вибір йому підказала війна: «Ми вели важкі бої в Німеччині на східному березі Одеру. І коли нарешті німці відійшли і затихли бої, ми встали і пішли до води. І тут полуторка зупинилася. Зіскочив військовий з автоматом, дістав з-під плащ-

накидки маленьку камеру і впритул став знімати наші обличчя. Я тоді вперше подумав, яка це чудова професія».

Він був щасливий, коли творив. На старій друкарській машинці набивав сценарії до своїх фільмів, і не лише до своїх. А коли втомлювався, то брав до рук гітару, придумуючи, під які акорди механік Гаврилов зустрінеться зі своєю улюбленою жінкою, або що наспівуватиме скинута з трону чоловічого обожнювання колишня фронтова королева з кінофільму «Військово-польовий роман». «Він розумів, що таке ревності, що таке любов, що таке втрати, – взагалі людина, що віддає себе тому, що вона робить, цілком. Він говорив, що якщо я не знімаю, я можу піти з життя, його рятувало тільки кіно», – таку оцінку Петру Тодоровському дав Валентин Гафт.

Коли ви слухаєте записи пісень Володимира Висоцького, певно, не здогадуєтеся, що акомпанує йому на гітарі Петро Тодоровський. Так, Петро Юхимович був чудовим імпровізатором та майстром гри на семиструнній гітарі. Вальси і танго, авторські пісні, власні композиції та мелодії з популярних кінофільмів – далеко не повний перелік того, що із задоволенням виконував він. Частенько разом із відомим виконавцем авторської пісні Сергієм Нікітіним, разом з яким записав три компакт-диски.

З Україною видатного кінематографіста поєднує не лише походження, але й робота. Одеса – місто, в якому він прожив 10 років. Тут оператор Тодоровський зняв свій перший фільм «Весна на Зарічній вулиці». Примітно, що Зарічна вулиця дійсно проходить з Одеською кіностудією. Тут же він знімав фільми «Спрага», «Два Федори», «Військово-польовий роман», «Кохана жінка механіка Гаврилова».

Щодо останнього фільму, то саме з ним в лютому 1982 року Петро Тодоровський приїздив у Кіровоград. У нього є така згадка про це: «Якось ми з Євстигнєєвим поїхали заробляти гроші. У Кіровоград, після фільму «Кохана жінка механіка Гаврилова». Виступали три рази в день. Уранці сеанс, вдень і ввечері ...» ... Цей візит підтверджує автограф Євстигнєєва від 7 лютого 1982 року, що зберігається в одному з пам'ятних альбомів в кінотеатрі «Зоряний»...

Усі, хто знав Петра Юхимовича, говорять: він був людиною безмежної чарівливості й таланту. У своїх картинах він розповідав тільки про те, що сам бачив, відчував, пережив, тому й глядач вірив йому завжди. Найкращі його фільми «Весна на Зарічній вулиці», «Два Федори», «Військово-польовий роман», «Анкор, ще анкор!», «Інтердівчинка» розкривають найсвітліші людські почуття, оголяють межу любові та ненависті, кличуть до справедливості й шляхетності. Посмішка, здається, ніколи не сходила з його обличчя. Над чим би не працював, Петро Тодоровський завжди був у гуморі. І який би фільм не знімав, все одно виходило про любов.

Його любили і поважали режисери й оператори, актори й глядачі. Його друзями були поети Григорій Поженян та Булат Окуджава, драматург Олександр Володін, режисери Марлен Хуциєв та Андрій Тарковський,

актори Зіновій Гердт, Олег Єфремов, Людмила Гурченко, Євген Євстигнєєв, Інна Чурікова.

Не цурався Петро Юхимович і земляків. Коли в 2003 році до нього вперше з листом звернулася Людмила Наумчак, яка на той час працювала директором Бобринецького районного музею, радо відповів... І ось нарешті зустріч в Москві, в квартирі Тодоровського на проспекті Вернадського. Ця зустріч у квітні 2008 року, певно і не сталася б, якби не зацікавленість, матеріальна підтримка та участь інших бобринчан – Олексія Цокалова та Віктора Чміленка. Останній, наприклад, завжди виявляв неабиякий інтерес до краєзнавства, до історії, до доль як видатних, так і пересічних односельців. У цій зустрічі Віктор мав на меті дізнатися, за рахунок чого і як Петро Тодоровський відбувся як особистість в такі важкі історичні часи. Ще один учасник цієї зустрічі – викладач сільгосптехнікуму Володимир Прокопенко виступив в ролі телеоператора, відзнявши чотиригодинний відеофільм.

У них залишилися найтепліші враження від спілкування із талановитим земляком. Він тримався без будь-якої зверхності чи дистанції, жваво відгукуючись на всі запитання. З любов'ю згадував дитинство, друзів, відверто розповідав про життя і творчий шлях. Видно було, що знаний митець дорожить своїм походженням, своїм кореневим зв'язком з українською землею. Іноді, звертаючись до гостей українською, він просто випромінював позитивну енергію, яку жили його спогади, його доброта і душевне тепло. І непомітно було, що ця людина пройшла крізь лихоліття війни, поранена і контужена. Чи не тому він був таким, що мав добрий «фундамент»?

Роман Любарський
(Народне слово, 2013, 4 липня)

І. Лінії життя

Геній за межами епох

1. Агрест-Короткова, С. «Ніколи не воював із державою» : Це не заважає фронтовику Петру Тодоровському чесно розповідати про своє життя / С. Агрест-Короткова // День. – 2006. – 24 червня. – С. 6.
2. Александрова, Т. Тодоровские: «И дома все то же кино» / Т. Александрова // Крестьянка. – 1998. – № 8. – С. 18-21.
3. Арцеулова, Анна. Мелодии войны: Петр Тодоровский / Анна Арцеулова // Кинопарк. – 2007. – № 5. – С. 48.
4. Боброва, Н. Петровский пассаж / Н. Боброва // МК-Бульвар. – 2004. – № 7. – С. 12-17.
5. Варкан, Екатерина. Петр Тодоровский: На передовую я попал в одной гимнастерке / Екатерина Варкан // Культура. – 2005. – № 1-2. – С. 8.
6. Гордон, Дмитрий. Петр Тодоровский: «Когда в атаку бежишь, ты – разъяренный зверь! Глаза залитые, что-то орешь, ничего перед собой не видишь: из автомата налево-направо палишь, а попал или нет – кто уж там разберет?»: 40 дней назад на 88-м году жизни скончался создатель фильмов «Любимая женщина механика Гаврилова», «Военно-полевой роман», «Интердевочка», «Анкор, еще анкор!» и многих других. Фронтовик, орденносец, шестидесятник, режиссер, сценарист, оператор, актер, композитор и, наконец, наш земляк, уроженец Кировоградской области / Дмитрий Гордон // Бульвар Гордона. – 2013. – № 27 (июль). – С. 8-11 : фото.
7. Дацька, В. Вміння побачити поетичне у повсякденному: 26 серпня – 80 років з дня народження Петра Тодоровського / В. Дацька // Кіровоградська правда. – 2005. – 23 серпня. – С. 4.
Короткий нарис життя і творчості до 80-річчя митця.
8. Иваницкий, Сергей. Петр Тодоровский: «Увидев в нашей шумной компании Гердта, Окуджаву и Высоцкого, вызванный соседями участковый милиционер лишь робко спросил: «Ребята, а можно я с вами рядом посижу?» / Сергей Иваницкий // Факты и комментарии. – 2009. – 22 декабря. – С. 9 : фото.
9. Кравченко, Андрей. Петр Тодоровский: «Я увидел в газете маленькую статейку под названием «Девушки любят гитаристов», вырезал ее и повесил в квартире на одну из гитар. И кто ни заходит, говорит: «А-а, старый

хрыч!...»: Известному режиссеру и автору музыки ко многим фильмам исполняется 85 лет / Андрей Кравченко // Факты и комментарии. – 2010. – 26 августа. – С. 11 : фото.

10. Любарський, Р. Петро Тодоровський: «Важливо, щоб у тебе був хороший «нульовий цикл» / Р. Любарський // Народне слово. – 2013. – 4 липня. – С. 8 : фото ; Честь хлібороба. – 2013. – 9 липня. – С. 2.

Публікація про нашого земляка, режисера, сценариста, заслуженого діяча мистецтв УРСР Петра Тодоровського.

11. Петр Тодоровский: Биография // Искусство кино. – 2000. – № 10. – С. 50.

12. Петренко, С. П. Ю. Тодоровський / С. Петренко // Молодий комунар. – 1982. – 27 серпня. – С. 27.

13. Серикова, Валентина. Петр Тодоровский: «В детстве я украл у отца пять рублей и купил балалайку. На ней и научился играть»: Известному российскому режиссеру исполнилось 83 года / Валентина Серикова // Факты и комментарии. – 2008. – 24 июля. – С. 9 : фото.

14. Серикова, Валентина. Петр Тодоровский, кинорежиссер, сценарист, оператор, композитор и автор песен: «Сейчас у нас невосполнимый дефицит доброты!» / Валентина Серикова // Бизнес. – 2006. – № 50. – С. 100-104.

15. Сухин, Г. Петр Тодоровский: «Мои герои – из моей жизни» / Г. Сухин. // Смена. – 1996. – № 12. – С. 50-58.

16. Тодоровский, Петр. В молодости легко быть счастливым / П. Тодоровский // Искусство кино – 2005. – № 5. – С. 71-78.

17. Тодоровский опять простился с коммуналкой // Огонек. – 1995. – № 23. – С. 11.

18. Тодоровський Петро Юхимович // Босько, Володимир Миколайович. Історичний календар Кіровоградщини на 2020 рік. Люди. Події. Факти / Володимир Босько ; КЗ «КОШПО ім. Василя Сухомлинського». – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. – С.199-200 : фото.

19. Тодоровський Петро Юхимович // Митці України : енциклопедичний довідник / укл. М. Г. Лабінський, В. С. Мурза; ред. А. В. Кудрицький. – К. : «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 1992. – С. 580.

20. Шигарева, Ю. Петр Тодоровский: «Зов плоти сильнее страха смерти» : 26 августа режиссеру исполняется 80 лет / Ю. Шигарева // Аргументы и факты. – 2005. – № 34. – С. 16

21. Шигарева, Юлия. Оглушенный тишиной: Не стало режиссера Петра Тодоровского / Юлия Шигарева // Аргументы и факты в Украине. – 2013. – № 22 (29 мая). – С. 26 : фото. кол.

II. Кіно. Талановито і чесно

*Я не снимаю про войну,
я снимаю про людей на войне.
Меня интересует человек.
П. Тодоровський*

22. В поисках темы...: [Сб. ст.] / «Киноцентр», всесоюзное творческо-производственное объединение. – М. : Всесоюз. творч.-произв. об-ние «Киноцентр», 1990. – 64 с.

23. Корнієнко, Іван Сергійович. Півстоліття українського радянського кіно. Сторінки історії / Іван Корнієнко. – К. : Мистецтво, 1970. – 228 с. : іл.

24. Тодоровский, Петр. Военно-полевой роман : Киноповести / Петр Тодоровский. – М. : Изд. дом «Дрофа» : ТОО «Лирус», 1994. – 459 с. ; 22 см. – (Сер. «Кинороман»).

25. Аннинский, Лев. Варианты забав / Лев Аннинский // Искусство кино. – 2003. – № 3. – С. 51-52. – Зміст: Утро понедельника; Жизнь забавами полна.

26. Барабаш, Е. Бардовское кино Петра Тодоровского / Е. Барабаш // Независимая газета. – 2002. – 18 ноября. – С. 7.

27. Бахарева, Таисия. Николай Бурляев: «История, положенная в основу фильма «Военно-полевой роман», реальна. Ее свидетелем был сам Петр Тодоровский»: 40 дней назад ушел из жизни известный режиссер, сценарист, актер, композитор / Таисия Бахарева // Факты и комментарии. – 2013. – 4 июля. – С. 9 : фото.

28. Бахарева, Таисия. Валерий Тодоровский: «В начале 60-х годов в стране бушевали огромные страсти, люди были очень чувствительны. Тогда не считалось зазорным увести жену у друга»: Фильм известного режиссера «Оттепель», названный самым успешным российским сериалом последних

лет, покажут и в Украине / Таисия Бахарева // Факты и комментарии. – 2014. – 1 марта. – С. 9 : фото.

29. Белый, А. Петр Тодоровский: После фильма «Анкор, еще Анкор!» один военный обещал меня застрелить : К 75-летию режиссера / А. Белый // Комсомольская правда. – 2000. – 2 сентября. – С. 15.

30. Богомолов, Юрий. Одиночество спринтера на стайерской дистанции, или Лирика шестидесятников / Юрий Богомолов // Искусство кино. – 1992. – № 4. – С. 48-54. : ил. – Зміст: Был месяц май; Фокусник; Городской романс.

31. Верина, Т. Прислушайтесь: за дверью – скрипка / Т. Верина // Культура и жизнь. – 1985. – № 3. – С. 36-37.

32. Гаврюшенко, О. Иванова одиссея на фоне Зевса и Партизана: «В созвездии Быка» Петра Тодоровского / О. Гаврюшенко // Культура. – 2003. – № 33. – С. 7.

33. Гельман, И. «Интердівча» нам не чуже...: Про фільм нашого земляка із Бобринця П. Тодоровського / И. Гельман // Молодий комунар. – 1989. – 11 листопада.

34. Горделадзе, Л. Именем доброты: На соискание Государственной премии СССР им. Т. Г. Шевченка / Л. Горделадзе // Рабочая газета. – 1984. – 28 февраля.

35. Кравченко, Андрей. Петр Тодоровский: «В любимой работе возраста не замечаешь» / Андрей Кравченко // Аргументы и факты в Украине. – 2008. – № 35. – С. 3 : фото. кол.

36. Лазутина, Е. Народный артист России Петр Тодоровский: «Да кому это нужно?» – сказали мне на «Мосфильме», прочитав сценарий «Военно-полевого романа» : Известный кинорежиссер отметил 80-летний юбилей / Е. Лазутина // Факты и комментарии. – 2005. – 30 августа. – С. 9.

37. Левит, А. Режиссер Петр Тодоровский: «Сексуальные сцены на съемках «Интердевочки» я корректировал, исходя из личного опыта» / А. Левит // Факты и комментарии. – 2003. – 6 февраля. – С. 9.

38. Маковецкий, Сергей. «Пересматривание – не творческий процесс» / Сергей Маковецкий // Искусство кино. – 1998. – № 3. – С. 13-14. : ил. – Зміст: Ретро втроём.

39. Москвина, Татьяна. Ничего нет лучше хорошей погоды / Татьяна Москвина // Искусство кино. – 2003. – № 2. – С. 23-29. – Зміст: Жизнь забавами полна; Письма к Эльзе; Дом дураков.
40. Мурзина, М. Своими словами. Попытка портрета нашего кинематографа в период распада империи: Петр Тодоровский «Анкор! Еще анкор» / М. Мурзина // Огонек. – 1993. – № 8. – С. 10.
41. Отцы и дети // Искусство. – 2000. – № 10. – С. 50-52.
42. Павлова, Снежана. Петр Тодоровский: Не война ведь... : Как известный режиссер снимал свой самый знаменитый фильм «Верность» / Снежана Павлова // Комсомольская правда в Украине. – 2006. – 8 сентября. – С. 6-7.
43. Панасов, Игорь. И на дуде игрец / Игорь Панасов // Кино Дайджест. – 2010. – № 1-2. – С. 76-83 : кол. іл.
О режиссерах-композиторах.
44. Петр Тодоровский – Александр Буравский при участии Тимура Сулейманова. «В созвездии Быка» // Киносценарии. – 2001. – № 3. – С. 3-7.
45. Режиссер Петр Тодоровский отметил свой пятидесятилетний юбилей в Санкт-Петербурге. // Украина Центр. – 1995. – 29 сентября. – С. 17.
46. «Ретро втроем» // Новые фильмы. – 1998. – № 4. – С. 2-4.
47. Тодоровский, Петр. «Мы преклонялись перед мэтрами» / Петр Тодоровский // Искусство кино. – 2003. – № 2. – С. 6-9.
48. Тодоровский, Петр. «Я понимал, что надо делать своё кино» / Петр Тодоровский, Елена Стишова, Мира Тодоровская // Искусство кино. – 1998. – № 3. – С. 4-10. : іл. – Зміст: Ретро втроём.
49. Тодоровский Петр Ефимович // Кинословарь : в 2-х т. / Науч. совет изд-ва «Советская энциклопедия»; ред. Сергей Юткевич. – М. : Сов. энциклопедия, 1966. – (Сер. «Энциклопедии. Словари. Справочники») Т. 2 : М-Я. – 1970. – С. 658.
50. Четвертый «Кіношок» назвав переможців [Петро Тодоровський за картину «Яка чудова гра»] // Київські відомості. – 1995. – 27 вересня. – С. 15.
51. «Яка чудова гра» – так називається новий фільм, знятий нашим відомим земляком П. Тодоровським // Кіровоградська правда – 1996. – 30 січня – С. 1.

III. Від першої особи

*У каждого режиссера
должна быть своя интонация.*

П. Тодоровский

52. Васильев, Ю. «Я – неровный режиссер» : Интервью с П. Тодоровским / Ю. Васильев // Московские новости. – 2002. – 2 сентября. – С. 19.

53. Мельман, А. «А нам и здесь хорошо, в своей избушке» / Интервью с П. Тодоровским / А. Мельман // Украина-Центр. – 2011. – 8 сентября. – С. 14
Интервью с П. Е. Тодоровским, советским и российским кинорежиссёром, кинооператором, сценаристом, композитором, народным артистом РСФСР (родом из Бобринца, Кировоградская область).

54. Петр Тодоровский: «Без кино я превращаюсь в пепел...» / Диалог с Жанной Васильевой / Петр Тодоровский // Литературная газета. – Москва. – 1995. – № 30. – 26 июля. – С. 8.

55. Петр Тодоровский: Вопросник Пруста // Киносценарии. – 2001. – № 6. – С. 174-176.

56. Петр Тодоровский: «К великой тайне нельзя прикасаться» // Молодежная эстрада. – 2003. – № 6. – С. 123-126.

57. Петр Тодоровский: «У каждого режиссера должна быть своя интонация» // Киносценарии. – 2001. – № 3. – С. 3-5.

58. Тодоровский, Петр. Вспоминай – не вспоминай / Петр Тодоровский // Украина-Центр. – 2013. – 13 июня. – С. 12-13 : фото ; Украина-Центр. – 2013. – 20 июня. – С. 12-13 : фото.

Публикуются отрывки из автобиографической повести недавно ушедшего из жизни нашего земляка Петра Тодоровского (участника войны и известного кинорежиссёра), по мотивам которой снят телесериал о Великой Отечественной войне «Курсанты».

59. Тодоровский, Петр. «Я в режиссуре дилетант» / Петр Тодоровский // Столица. – 1993. – № 30. – С. 50-52.

60. Уманский, Петр. Петр Тодоровский: «И в семьдесят есть порох в пороховницах» [Интервью с П. Тодоровским] / Петр Уманский // Украина Центр. – 1994. – 25 марта. – С. 12.

IV. Пропам'ятні слова

61. Бажан, Валентина. Наш земляк : Слово пам'яті / Валентина Бажан // Народне слово. – 2013. – 30 травня. – С. 1.
62. Вутянов, Анатолій. А в Бобринці пам'ятають родину Тодоровського / Анатолій Вутянов // Кіровоградська правда. – 2010. – 24 вересня. – С. 10.
Публікується відкритий лист до відомого режисера-земляка П. Тодоровського від жителя міста Бобринця, який був сусідом його родини до війни.
63. Дань пам'яті // Україна-Центр. – 2013. – 17 октября. – С. 5 : фото.
Бобринчане зробили очередной шаг в увековечивании памяти известного земляка, выдающегося режиссёра Петра Тодоровского : на здании бывшей школы № 1 установлена мемориальная доска.
64. Даценко, В. Мала батьківщина Петра Тодоровського / В. Даценко // Кіровоградська правда. – 2010. – 3 вересня. – С. 10.
Стаття-персоналія про видатного земляка, відомого кінорежисера П. Тодоровського.
65. Даценко, В. У його спогадах про війну завжди була присутня мала Батьківщина / В. Даценко // Честь хлібороба. – 2015. – 29 серпня. – С. 3 : фото.
66. До 90-річчя Тодоровського // Вечірня газета. – 2015. – 28 серпня. – С. 4
У відділі мистецтв бібліотеки ім. Д. Чижевського пройшло зібрання, присвячене 90-річчю відомого земляка, кінорежисера П. Тодоровського.
67. Краєзнавство в персоналіях // Честь хлібороба. – 2018. – 18 вересня – С. 3.
Цікаві біографічні матеріали про видатних земляків.
68. Левочко, В. В титрах фільма значаться... / В. Левочко // Ведомости Плюс. – 2009. – 13 февраля. – С. 7 : фото.
69. Левочко, В. Фрагменты о важнейшем из искусств / В. Левочко // Ведомости. – 2007. – 2 февраля. – С. 7.
Об известном классике советского кинематографа, нашем земляке Петре Ефимовиче Тодоровском.
70. Леус, І. Вік режисера видно лише на екрані : земляки / І. Леус // Честь хлібороба. – 2007. – 8 грудня. – С. 8

У статті йде мова про зв'язок Петра Тодоровського з малою батьківщиною – Бобринеччиною, надано коротку біографічну довідку митця, перелік його нагород та звань, стаття містить фото.

71. Миличенко, Ирина. Вдова кинорежиссера Петра Тодоровского Мира Григорьевна: «Никита Михалков сначала очень красиво похоронил Тодоровского на Новодевичьем с воинским салютом, а потом зарубил его сценарий...» / Ирина Миличенко // Бульвар Гордона. – 2015. – № 38 (сентябрь). – С. 8-10 : фото.

72. Миличенко, Ирина. Вдова Тодоровского: «Чтобы снять фильм Петра, я продала две квартиры» / Ирина Миличенко // Сегодня. – 2015. – 16-18 января. – С. 10-11 : фото кол.

73. Николайчик, Наталья. Мира Тодоровская: «Непонятно откуда, но он, человек из украинского местечка Бобринец, был удивительно одарённым во всех отношениях» / Наталья Николайчик // Украина-Центр. – 2015. – 5 февраля. – С. 12-13 : фото.

74. Онисько, І. Пам'ятна дошка Тодоровському і вулиця на його честь / І. Онисько // Кіровоградська правда. – 2013. – 21 червня. – С. 10 : фото.

У статті розповідається про намір жителів Бобринця встановити пам'ятну дошку земляку, режисеру П. Тодоровському.

75. Рыбченков, Г. Памяти Петра Ефимовича / Г. Рыбченков // Украина-Центр. – 2013. – 30 мая. – С. 3 : фото.

Статья посвящена памяти ушедшего из жизни нашего земляка, кинорежиссёра Петра Тодоровского.

76. Рыбченков, Г. Улица любимого режиссёра / Г. Рыбченков // Украина-Центр. – 2013. – 13 июня. – С. 2.

Жители Бобринца и Бобринецкого района выступили с инициативой – переименовать улицу родного города в честь одного из самых известных здешних уроженцев, талантливейшего режиссёра Петра Тодоровского, который недавно ушёл из жизни в возрасте 87 лет.

77. Рыбченков, Геннадий. Намедни / Геннадий Рыбченков // Західний регіон. – 2010. – 25 березня. – С. 3.

У статті йдеться про значну подію у творчому житті знаного кинорежисера: у 1965 році Петро Тодоровський став лауреатом Венеціанського кінофестивалю в номінації «Дебют» за фільм «Верность».

78. Сергійчук, І. В рамках Дня міста відкриють меморіальну дошку Петру Тодоровському / І. Сергійчук // Честь хлібороба. – 2013. – 3 вересня. – С. 2.

На приміщенні колишньої школи №2 (тепер дитсадок №3) буде відкрито меморіальну дошку нашому земляку – відомому російському кінорежисеру (помер 2013 року і похований у Москві) П. Тодоровському.

79. Степанова, О. Парень из нашего города / О. Степанова // Украина-Центр. – 2008. – 28 марта. – С. 5.

Про відомого земляка – кінорежисера Петра Тодоровського, який розповів про своє дитинство в м. Бобринці, радянське кіно і улюблених акторів.

80. Степанова, Ольга. Наш Пётр Тодоровский / Ольга Степанова // Украина-Центр. – 2015. – 3 сентября. – С. 7 : фот. кол.

О нашем земляке, известном российском кинорежиссёре, сценаристе, кинооператоре Петре Ефимовиче Тодоровском, которому 26 августа исполнилось бы 90 лет.

81. Френчко Л. Знаменитости степной столицы: Петр Тодоровский / Л. Френчко // Ведомости. – 2005. – 26 августа. – С. 8.

82. Шепель, Ф. Кінорежисери з міста на Інгулі / Ф. Шепель // Наше місто. – 2019. – 25 квітня. – С. 4 : фото.

На засіданні мистецького клубу «Знай наших», яке пройшло в бібліотеці імені Д. Чижевського, бібліотекар відділу мистецтв Катерина Лісняк розповіла про життя і творчий шлях уродженців міста на Інгулі, котрі увійшли в історію вітчизняного кіно як талановиті режисери.

V. Web-ресурси

83. Виставка «Кіровоградщина і кінематограф» : П. Ю. Тодоровський [Електронний ресурс] // Літературно-меморіальний музей ім. І. К. Карпенка-Карого : [офіційний сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: www.karpenkokarymuseum.kr.ua/kar11-37_u.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

Віртуальна виставка.

84. Даценко, Василь. Петро Тодоровський: у його спогадах про війну завжди була присутня мала батьківщина [Електронний ресурс] // Перша електронна газета : [інтернет-видання]. – 2015. – 26 серп. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://persha.kr.ua/news/52348-petro-todorovskij-u-jogo-spogadax-pro-vijnu-zavzhdi-bula-prisutnya-mala-batktivshhina/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

Публікація до 90-річчя від дня народження відомого кінорежисера.

85. Завгородняя, Дарья. Петр Тодоровский: «Героев моего «Военно-полевого романа» я знал лично» : Писатель Елена Жоли издала книгу-интервью с великими фронтовиками [Электронный ресурс] / Дарья Завгородняя // Комсомольская правда : [інтернет-версія]. 2010. – 24 апр. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://www.kp.kg/daily/24478/636276/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

86. Петр Тодоровский – лучшие книги [Электронный ресурс] // : Livelib [сайт] – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.livelib.ru/author/376381/top-pjotr-todorovskij/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

Рекомендаційний список найкращих книг П. Тодоровського.

87. Мира Тодоровская: «Петр Ефимович посылает мне весточки – через кошку» [Электронный ресурс] // Tele.ru: [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.tele.ru/stars/interview/mira-todorovskaya-petr-efimovich-posylaet-mne-vestochki-cherez-koshku/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

88. «Мы валялись на траве...» : Война. Свидетельские показания старшего лейтенанта Петра Тодоровского : архив Зои Ерошок (2010). Петр Тодоровский [Электронный ресурс] // Novayagazeta.ru : [інтернет-видання]. – 2015. – 1 апр. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://novayagazeta.ru/articles/2015/04/01/63627-my-valyalis-na-trave-133>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 10.06. 2020.

89. Особая нота Петра Тодоровского [Электронный ресурс] : [інтерв'ю] // Известия : [інтернет-версія]. – 2010. – 26 авг. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://iz.ru/news/365170>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06. 2020.

Інтерв'ю з дружиною кінорежисера П. Тодоровського Мирою Григорівною.

90. Петр Тодоровский [Электронный ресурс] : [афоризмы, крылатые выражения] // Aphorism.ru : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://www.aphorism.ru/authors/petr-todorovsky.html>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

91. Петр Тодоровский: «Меня интересует человек» [Электронный ресурс] // Крестьянин : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://www.krestianin.ru/articles/19047.php>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

Публікуються найбільш відомі та оригінальні фрази кінорежисера, композитора і сценариста П. Тодоровського.

92. Петр Тодоровский: «Приорита» – мой самый правдивый фильм» [Электронный ресурс] : [інтерв'ю] // Союзное Вече : [інтернет-видання]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://souzveche.ru/articles/culture/6716/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

93. Петр Тодоровский : фильмография [Электронный ресурс] // Kino-teatr.ru: [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://www.kino-teatr.ru/kino/director/sov/13393/works/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 10.06. 2020.

94. Петро Тодоровський [Электронный ресурс] // КЗ «ЗШ I-III ступенів №5» Бобринецької міської ради: [сайт].– Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://bssh5.at.ua/index/0-85>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

95. Правила жизни Петра Тодоровского : Режиссер умер в 2013 году в возрасте 87 лет в Москве [Электронный ресурс] // Esquire : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://esquire.ru/rules/253-todorovsky/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06. 2020.

96. Сальный, Роман. «Какая чудная игра»: анализ кинотекста [Электронный ресурс] / Роман Сальный // Kino-teatr.ru: [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://www.kino-teatr.ru/kino/art/kino/4807/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 10.06. 2020.

Аналіз юнацького світосприйняття післявоєнного періоду у фільмі «Какая чудная игра», який П. Тодоровський зняв у середині 1990-х років.

97. Столяров, Игор. Одесу відвідав кінорежисер Петро Тодоровський : Одеський міський голова Едуард Гурвіц прийняв кінорежисерів Петра та Миру Тодоровських [Электронный ресурс] / Игор Столяров // Одеса : [офіційний сайт міста]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://old.omr.gov.ua/ua/news/5138/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 12.06. 2020.

98. Стрельцова Ольга. Знаменитый кинорежиссер Петр Тодоровский отмечает юбилей [Электронный ресурс] / Ольга Стрельцова, Ирина Хаценко // Afisher.info : – Текст. дані. – Режим доступу: <http://afisher.info/moskva/news/3999662/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 11.06. 2020.

99. Тодоровский Петр Ефимович [Электронный ресурс] // Международный Объединенный Биографический Центр : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим

доступу: http://wwii-soldat.narod.ru/200/ARTICLES/BIO/todorovsky_pe.htm. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

100. Тодоровский Петр Ефимович [Електронний ресурс] : [біографія] // Актеры советского и российского кино : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <http://rusactors.ru/t/todorovsky/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

101. Тодоровський Петро Юхимович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE_%D0%AE%D1%85%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

102. Тодоровський Петро Юхимович [Електронний ресурс] // Бобринецька районна бібліотека для дорослих : [сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/librarybr/vidatni-zemlaki/-->. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

103. Тодоровський Петро Юхимович (Видатні особистості Кіровоградщини) [Електронний ресурс] // Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського : [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: http://wiki.library.kr.ua/index.php/%D0%A2%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE_%D0%AE%D1%85%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

104. Хто є хто на Кіровоградщині. Видатні земляки 2008 – Тодоровський Петро Юхимович [Електронний ресурс] // Українська конфедерація журналістів: [сайт]. – Текст. і граф. дані. – Режим доступу: <https://who-is-who.ua/main/page/kirovograd2008/58/331>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 04.06.2020.

Іменний покажчик

- Агрест-Короткова С. 1
Александрова Т. 2
Аменабар Алехандро (43)
Аннинский Лев 25
Арцеулова Анна 3
Бажан Валентина 61
Барабаш Е. 26
Бахарева Таисия 27, 28
Белый А. 29
Боброва Н. 4
Богомоллов Юрий 30
Босько Володимир 18
Браун Володимир (82)
Буравский Александр (44)
Бурляев Николай (27)
Варкан Екатерина 5
Васильев Ю. 52
Васильева Жанна (54)
Верина Т. 31
Вутянов Анатолій 62
Высоцкий Владимир (6), (8)
Гаврюшенко О. 32
Гельман І. 33
Гердт Зиновий (8)
Горделадзе Л. 34
Гордон Дмитрий 6, 36
Гурвіц Едуард (97)
Даценко В. 64, 65, 84
Дацька В. 7
Ерошок Зоя (88)
Жоли Елена (85)
Завгородняя Дарья 85
Иваницкий Сергей 8
Иоселиани Отар (25)
Иствуд Клинт (43)
Карпендер Джон (43)
Кончаловский Андрей (39)
Корнієнко Іван 23
Кравченко Андрей 9, 35
Кудрицький А. 19
Лабінський М. 19
Лазутина Е. 36
Левит А. 37
Левочко В. 68, 69
Леус І. 70
Линч Девид (43)
Лісняк Катерина (82)
Любарський Р. 10
Маковецкий Сергей, 38
Масленников Игорь, (39)
Мельман А. 53
Миличенко Ирина 71, 72
Михалков Никита (71)
Москвина Татьяна 39
Муратова Кира (39),
Мурза В. 19
Мурзина М. 40
Николайчик Наталья 73
Ніколаєнко Георгій (82)
Окуджава Булат (8)
Онисько І. 74
Павлова Снежана 42
Панасов Игорь 43
Петренко С. 11, 17
Разумний Олександр (82)
Родригес Роберт 44
Рыбченков Геннадий 75-77
Сальный Роман 96
Сергійчук І. 78
Серикова Валентина 13, 14
Степанова Ольга 79, 80
Стишова Елена (48)
Столяров Ігор 97
Стрельцова Ольга 98
Сулейманов Тимур (44)
Сухин Г. 15
Тиквер Том (43)
Тодоровская Мира (48), (71-73),
(87), (89)
Тодоровский Валерий (6), (28),
(41), (71), (72)
Уманский П. 60
Ушакова Світлана (80)
Френчко Л. 81

Хаценко Ирина 98
Хуциев Марлен (6), (30)
Чаплин Чарли (43)
Шепель Ф. 82

Шигарева Юлия 20, 21
Юткевич Сергей 49

Фільмографія

Режисерські роботи

Легенда про дитячу іграшку (1955)
Ніколи (спільно з В. Дьяченко) (1962)
Вірність (1965)
Фокусник (1967)
Міський романс (1970)
Своя земля (1973)
Остання жертва (1976)
В день свята (1978)
Кохана жінка механіка Гаврилова (1981)
Воєнно-польовий роман (1983)
По головній вулиці з оркестром (1986)
Інтердівчинка (1989)
Анкор, іще Анкор (1992)
Яка дивна гра (1995)
Ретро втрюх (1997)
Життя забавами повне (2001)
В сузір'ї Бика (2003)
Ріоріта (2008)

Операторські роботи

Молдавські наспіви (1955)
Весна на Зарічній вулиці (спільно з Р. Василевським) (1956)
Моя донька (1956)
Два Федори (1958)
Спрага (1959)
Ніколи (1962)

Сценарії

Вірність (1965)
Міський романс (1970)
Остання жертва (1976)
В день свята (1978)
Воєнно-польовий роман (1983)
По головній вулиці з оркестром (1986)
Анкор, іще Анкор (1992)
Яка дивна гра (1995)

Життя забавами повне (2001)
В далекому сорок п'ятому...Зустрічі на Ельбі (2015)

Акторські роботи

Був місяць травень (режисер Марлен Хуцієв) (1970)
Трясовина (1977)
Курсанти (2004)
Карнавальна ніч 2, або 50 років потому (2007)

Музика до фільмів і пісень

Сильніше урагану (1960)
Над нами Південний Хрест (1965)
Робоче селище (1965)
Воєнно-польовий роман (1983)
Мої сучасники (1984)
По головній вулиці з оркестром (1986)
Інтердівчинка (1989)
Анкор, іще Анкор (1992)
Яка дивна гра (1995)
Ретро втрюх (1997)
Життя забавами повне (2001)
Свято (2001)
Ріоріта (2008)
В далекому сорок п'ятому...Зустрічі на Ельбі (2015)

Фотоархів

Прадід і прабабуся Петра Юхимовича Тодоровського Чернишови по материнській лінії (із фондів Бобринецького районного музею ім. Миколи Смоленчука)

Прадід Петра Юхимовича Тодоровського Ісаак Чернишов зі своєю сім'єю (із фондів Бобринецького районного музею ім. Миколи Смоленчука)

Петро Тодоровський із старшим братом Іллею (із фондів Бобринецького районного музею ім. Миколи Смоленчука)

Петро Тодоровський в юності (період Другої світової війни)

На зйомках фільму «Остання жертва» (кіностудія «Мосфільм», 1975 р.)

З дружиною Мирою

З сином Валерієм

З дружиною Мирою та сином Валерієм

Онук Петро Тодоровський-молодший

Тодоровський П. з бобринчанкою Безсоною А., з якою разом навчалися в Бобринецькій СШ № 2 (із фондів Бобринецького районного музею ім. Миколи Смоленчука)

Петро Тодоровський із земляками Віктором Чміленком і Людмилою Наумчак під час зустрічі в Москві (квітень 2008)

*Меморіальна дошка П. Ю. Тодоровському на фасаді Бобринецького НВО
«НВК «Гімназія-загальноосвітня школа I-III ступенів», філія № 2
(м. Бобринець)*